

Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет
Історичний факультет
Кафедра історичних дисциплін

КАТАЛОГ ЕЛЕКТИВНИХ ДИСЦИПЛІН

(циклу професійної підготовки)

кафедри історичних дисциплін

**(для освітньо-професійних програм підготовки
здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» за спеціальностями
«Історія та археологія» та «Середня освіта. Історія»**

Каталог елективних дисциплін кафедри історичних дисциплін: блок професійної підготовки (для освітньо-професійних програм підготовки здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» за спеціальностями МДУ): інфор. видання / Укл. Є.В. Сторожилова; за наук. ред. В.М. Романцова – Маріуполь, 2020. – 26 с.

Рекомендовано кафедрою історичних дисциплін
(протокол № 3 від 15.09.2020 року)

В інформаційному виданні подано анотований перелік елективних дисциплін, які пропонуються кафедрою історичних дисциплін для включення в освітньо-професійні програми підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальностями «Історія та археологія» та «Середня освіта. Історія» на першому рівні вищої освіти (циклу професійної підготовки).

Розробники програм варіативних дисциплін:

В.М. Романцов, доктор історичних наук, професор, зав.каф.;

В.М. Коробка, кандидат історичних наук, доцент;

Ю.В. Коробка, кандидат історичних наук, доцент;

В.С. Волониць, кандидат історичних наук, доцент;

С.В. Новікова, кандидат історичних наук, доцент;

С.С. Арабаджи, кандидат історичних наук, доцент;

В.О. Забавін, кандидат історичних наук, старший викладач;

Н.Ф. Шипік, кандидат історичних наук, доцент

Кафедра історичних дисциплін
ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ) РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 032 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ

Назва дисципліни: Греки в Україні

Мета курсу: вивчення історичного розвитку грецьких громад на українських теренах в контексті проблеми збереження їх національно-культурної ідентичності.

Завдання курсу: з'ясувати базові поняття етнічна меншість, національна меншість, громада, діаспора; висвітлити процес формування грецьких осередків на території України; охарактеризувати етнокультурні, соціальні особливості грецьких громад Львова, Ніжина, Одеси, Приазов'я тощо; розкрити основні проблеми грецьких громад впродовж різних історичних періодів; вивчити історичний процес розвитку грецьких громад на теренах сучасної України.

Змістові модулі:

1. Греки на українських теренах за часів античної, середньовічної та нової доби.
2. Історія грецької громади Приазов'я. Греки в УРСР та в незалежній Україні.

Рекомендований семестр для вивчення: V

Назва дисципліни: Князь Д. Вишневецький в українській історіографії

Мета курсу: поглиблене вивчення проблем діяльності видатного представника української історії князя Д. Вишневецького на основі сучасних здобутків історіографії.

Завдання курсу: дослідити факти життя та діяльності видатного представника української історії князя Д. Вишневецького, історіографічні аспекти висвітлення постаті князя, роль Д. Вишневецького у формуванні козацтва, місце князя у боротьбі з татарами, проблеми зовнішньополітичної діяльності князя Д. Вишневецького, його діяльність у відносинах з Москвою, фольклорний образ князя Д. Вишневецького.

Змістові модулі:

1. Висвітлення постаті князя Д. Вишневецького в українській історіографії XIX – початку XX ст.
2. Дискусійні проблеми щодо постаті князя Д. Вишневецького в українській історіографії.

Рекомендований семестр для вивчення: V

Назва дисципліни: Основи етнодемографії

Метою курсу є вивчення закономірностей і особливостей відтворення етносів методами демографії.

Завдання: ознайомлення студентів з елементами загальної демографії, зокрема з методами демографічного дослідження, демографічними показниками, головними характеристиками відтворення населення, головними етапами вивчення демографічної проблематики, джерельною базою етнодемографії; освоєння теоретичних знань щодо різних підходів у визначенні етнічного складу населення, етнічних аспектів демографічних подій та головних рис етнодемографічних процесів в різних країнах світу.

Змістові модулі:

1. Вступ до етнодемографії.
2. Етнодемографічні процеси і структури.

Рекомендований семестр для вивчення: VI

***Назва дисципліни:* Археологічні дослідження в Північному Приазов'ї**

Мета курсу: забезпечення закріплення студентами базової системи археологічних термінів і понять та їх зв'язок з іншими навчальними дисциплінами; формування у слухачів концепції приазовської регіональної археології як інтегральної частини національної археології та праісторії України.

Завдання курсу: дослідити археологію Північного Приазов'я як систему знань про найдавніше минуле на основі археологічних джерел; формувати у студентів систему теоретичних знань про: сутність археологічної науки, виникнення й етапи розвитку археологічної науки в Північному Приазов'ї, археологічні дослідження як основу здобуття історичної інформації через артефакти, зв'язок археології з іншими історичними дисциплінами; навчити працювати з археологічними джерелами та науковою літературою, термінологічно-понятійним апаратом, формувати вміння характеризувати загальні та регіональні археологічні процеси.

Змістові модулі:

1. Палеоліт, мезоліт і неоліт Північного Приазов'я.
2. Мідний та бронзовий віки Північного Приазов'я.
3. Ранній залізний вік, середньовічні степові археологічні культури та дослідження пам'яток українського козацтва XVI-XVII століть Північного Приазов'я.

Рекомендований семестр для вивчення: VI

***Назва дисципліни:* Україна в Другій світовій війни**

Мета вивчення курсу:

поглиблене вивчення та осмислення подій Другої світової війни в Північному Приазов'ї з точки зору сучасного бачення історичного процесу.

Завдання курсу: вивчаючи наукові проблеми історії України доби Другої світової війни, формувати у студентів історичну пам'ять, національну свідомість; з'ясувати дискусійні питання щодо подій Другої світової війни в

Україні; розглянути висвітлення наукових проблем спецкурсу в історіографії; сприяти подоланню у свідомості студентів стійких міфологем та ідеологем радянської доби щодо оцінок історії України доби Другої світової війни; з'ясувати історичні уроки Другої світової війни для сучасного суспільного життя України, здійснювати патріотичне виховання на гуманістичних засадах.

Змістові модулі:

1. Україна в перші роки Другої світової та німецько-радянської війн
2. Битва за Україну

Рекомендований семестр для вивчення: VI

Назва дисципліни: Тероризм у сучасному світі

Мета: формування у студентів концептуального уявлення про явище тероризму, його витоки та еволюцію, ознайомити з формами та методами діяльності сучасних терористичних організацій, а також підходів до боротьби з ним.

Завдання: ознайомити студентів з основними концептуальними підходами до визначення поняття тероризм; прослідкувати витоки та основні етапи еволюції тероризму; сформувати знання про підходи до класифікації тероризму та основні види тероризму; ознайомити студентів з психологічним аспектом тероризму; відстежити діяльність основних терористичних організацій сучасності; дослідити світовий досвід боротьби з тероризмом; показати специфіку проявів тероризму в Україні та методів боротьби з ними.

Змістові модулі:

1. Тероризм: теоретичний та історичний аспект.
2. Тероризм як головна загроза міжнародній безпеці.
3. Діяльність сучасних міжнародних організацій.

Рекомендований семестр для вивчення: VI

Назва дисципліни: Політична діяльність М. Хрущова та Україна

Мета курсу: вивчення впливу перетворень періоду «відлиги», ініційованих М. Хрущовим, на громадсько-політичний і соціально-економічний розвиток України.

Завдання курсу: розглянути процес формування особистості М. Хрущова; ознайомити студентів з науковою літературою, що висвітлює біографію М. Хрущова; вивчити сучасні оцінки в західній, російській та українській історіографії на зміни в політичному та економічному житті УРСР за часів «відлиги».

Змістові модулі:

1. М. Хрущов на чолі партійної організації України.
2. Громадсько-політичні та соціально-економічні перетворення в Україні в 1953 – 1964 рр.

Рекомендований семестр для вивчення: VI

Назва дисципліни: Руїна в російській історіографії

Мета курсу: вивчення курсу Руїна Гетьманщини забезпечити засвоєння студентами системи знань про період української історії, якій почався після завершення Національно-визвольної війни. Розглянути основні етапи перетворення Гетьманщини з фактично незалежної держави у провінцію Московського царства, звернути увагу на об'єктивні та суб'єктивні чинники цього процесу. Проаналізувати головні тенденції та напрямки, які визначилися у розвитку російської історіографії Руїни у XIX - на початку XX ст., аналіз історіографічних закономірностей, методологічних впливів, які виявилися при висвітленні процесів Руїни у дослідженнях російських вчених

Завдання курсу: формування історичного мислення, наукового світогляду; набуття навичок науково-історичного аналізу; набуття навичок історіографічного аналізу; набуття навичок до історичних та історіографічних джерел; виявлення логіки та об'єктивних закономірностей історичного процесу; формування вмінь та навичок самостійної роботи з науковою літературою; сприяння поглибленому вивченню історії українського народу; сприяння поглибленому вивченню історії російської історичної науки, та російської історіографії історії України.

Змістові модулі:

1. Причини та перший етап Руїни у висвітленні російської історіографії
2. Апогей громадянської війни на теренах Гетьманщини у дослідженнях російських істориків
3. Руїна на завершальному етапі у працях російських дослідників

Рекомендований семестр для вивчення: VI

Назва дисципліни: Міське самоврядування Маріуполя (1790-1917 рр.)

Мета курсу: вивчення курсу: усвідомлення студентською молоддю важливості історичного пізнання, засвоєння основних подій, явищ, процесів, що формують образ міського самоврядування Маріуполя в імперську добу.

Завдання курсу: формування у студентів сучасних наукових знань про становлення і розвиток місцевого самоврядування як форми управління суспільним життям у містах, заснованої на принципах розвитку самоорганізації міського населення у імперську добу на прикладі Маріуполя; виробка навичок історіографічного аналізу наукової літератури та публіцистики про міське самоврядування; закріплення вмінь роботи з опублікованими та архівними історичними джерелами; забезпечення використання отриманих у ході вивчення спецкурсу знань в процесі викладання історичних дисциплін.

Змістові модулі:

1. Міське самоврядування Маріуполя як наукова проблема.
2. Практика Маріупольського громадського управління.

Рекомендований семестр для вивчення: VI

Назва дисципліни: Торгівельна діяльність грецьких купців України середини XVII – XIX ст.

Мета курсу: усвідомлення студентською молоддю важливості історичного пізнання, з'ясування напрямів, характеру та принципів торгівельно-комерційної діяльності греків-купців у місцях їх компактного проживання в Україні, висвітлення основних аспектів економічного та суспільного розвитку грецьких торгівельних осередків Ніжина, Одеси та Маріуполя, виявлення їх регіональних та історичних особливостей.

Завдання курсу: формування у студентів сучасних наукових знань про торгівельно-економічну активність греків на українських теренах; виробка навичок історіографічного аналізу наукової літератури та публіцистики про передумови та специфіку формування грецького купецтва на українських землях; вироблення вмінь роботи з опублікованими та архівними історичними джерелами. забезпечення використання отриманих у ході вивчення спецкурсу знань в процесі викладання історичних дисциплін.

Змістові модулі:

1. Торговельно-комерційна діяльність греків-купців в Україні (середина XVII-XIX ст.) як наукова проблема.
2. Торговельна діяльність греків на українських землях (середина XVII-XIX ст.).
3. Торговельної активності грецьких купців Північного Приазов'я.

Рекомендований семестр для вивчення: VI

Назва дисципліни: Методика викладання історії в школі

Мета вивчення курсу: засвоєння методики діяльності шкільного вчителя на основі комплексу прийомів і методів навчання, підготовка майбутнього вчителя до практичної роботи.

Завдання курсу: засвоєння знань про методику викладання історії у школі як науку та основні етапи її становлення й розвитку; вивчення структури, змісту та особливостей різних курсів історії в школі; оволодіння вміннями підготовки до уроку; засвоєння форм та методів навчання історії; вивчення способів формування особистості учня на уроках історії.

Змістові модулі:

1. Методика викладання та заняття з історії в школі
2. Методи викладання історії в школі.
3. Формування особистості на заняттях з історії.

Рекомендований семестр для вивчення: VII

Назва дисципліни: Національно-визвольна війна середини XVII – XIX ст. в українській історіографії

Мета курсу: поглиблене вивчення проблем історії Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. і становлення Гетьманщини на основі сучасних здобутків історіографії.

Завдання курсу: вивчити історіографію історії Національно-визвольної війни українського народу, перодизацію історії Національно-визвольної війни українського народу на основні події, особливості внутрішньої та зовнішньої політики козацької держави у 1648 – 1654 рр., умови та історичні оцінки міждержавних угод Війська Запорізького, роль гетьманів Б.Хмельницького та І.Виговського у процесі державотворення в Україні.

Змістові модулі:

1. Висвітлення питань Національно-визвольної війни і становлення козацької держави в українській історіографії XIX – початку XXI ст.
2. Дискусійні проблеми історії Національно-визвольної війни і становлення козацької держави в українській історіографії.

Рекомендований семестр для вивчення: VII

Назва дисципліни: Історія країн Латинської Америки

Мета курсу: полягає у вивченні політичної та соціально-економічної історії країн Латинської Америки початку XX – початку XXI ст., історії розвитку національних держав в регіоні, засвоєнні знань про створення специфічних форм політичних відносин, станової структури, державної організації, ідеологічного і політичного життя.

Завдання курсу: оволодіння твердими фактичними знаннями, засвоєння основних процесів, що відбувалися в регіоні, висвітлення проблем розвитку країн регіону, виявлення закономірностей в їх політичному генезисі, вивчення термінологічної та хронологічної бази.

Змістові модулі:

1. Особливості розвитку країн Латинської Америки у новітній час. Бразилія у новітній час
2. Країни Південної Америки у новітній час
3. Країни Центральної Америки у новітній час

Рекомендований семестр для вивчення: VII

Назва дисципліни: Повсякдення греків Північного Приазов'я в джерелах

Мета курсу: здобуття студентами базових знань з повсякденного життя греків Приазов'я кінця XVIII – початку XX ст. на основі аналізу джерел.

Завдання курсу: формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес; проаналізувати напрямки наукової розробки теми щодо вивчення комплексу джерел з повсякденного життя греків Північного

Приазов'я; класифікувати джерела з повсякденного життя грецького населення Північного Приазов'я; проаналізувати актові джерела, класифікувати їх за видовою ознакою, зробити формулярний аналіз та охарактеризувати їх інформативний потенціал для дослідження повсякденного життя грецького населення Північного Приазов'я; визначити інформативні можливості діловодних джерел для дослідження повсякденного життя грецького населення Північного Приазов'я; на основі джерелознавчого аналізу статистичних матеріалів розкрити зміст та проаналізувати інформативний потенціал цього виду джерел; дослідити специфіку матеріалів періодичної преси, з'ясувати ступінь їхньої достовірності, репрезентативності та гносеологічну цінність для дослідження повсякденного життя грецького населення Північного Приазов'я; проаналізувати комплекс джерел особового походження, охарактеризувати їх значення та цінність для дослідження повсякденного життя грецького населення Північного Приазов'я; класифікувати усні джерела, дослідити їх гносеологічну цінність та виявити інформативний потенціал; визначити ступінь репрезентативності актуалізованої джерельної бази в цілому.

Змістові модулі:

1. Теоретико-методологічні засади дослідження повсякденного життя. Актові та діловодні матеріали як інформативні джерела з повсякденності грецького населення Приазов'я.
2. Статистичні матеріали та періодична преса в системі джерел до повсякденності греків Приазов'я. Повсякденне життя грецького населення в матеріалах особового походження та усних джерелах.

Рекомендований семестр для вивчення: VII

Назва дисципліни: Історія країн Центральної та Південно-Східної Європи

Мета: на основі здобутків сучасної історіографії сформувати у майбутніх фахівців-істориків знання про головні етапи та події в історії народів Центральної та Південно-Східної Європи в конкретному часовому просторі (від доби середньовіччя до початку XX ст.).

Завдання: розглянути

- соціально-економічні, політичні, культурні та інтелектуальні процеси в регіоні;
- основні етапи, труднощі та здобутки в процесі державотворення та подальшого розвитку південних та західних слов'ян, інших народів регіону;
- зовнішні впливи на народи регіону, їх держави;
- специфіку історії регіону, його місце в європейській цивілізації;

Змістові модулі:

1. Етнічні і державотворчі процеси у Центральній та Південно-Східній Європі (V – X ст.)
2. Піднесення і занепад середньовічних слов'янських держав (XI – XV ст.)
3. Західні та південні слов'яни у ранній Новий час (XVI – XVIII ст.)

4. Процеси національного відродження та утворення незалежних держав у західних та південних слов'ян (кінець XVIII – початок XX ст.)

Рекомендований семестр для вивчення: VII

Назва дисципліни: Сучасні археологічні дослідження в Україні

Мета курсу: забезпечення закріплення студентами базової системи археологічних термінів і понять та їх зв'язок з іншими навчальними дисциплінами; формування у слухачів концепції приазовської регіональної археології як інтегральної частини національної археології та праісторії України.

Завдання курсу: дослідити археологію Північного Приазов'я як систему знань про найдавніше минуле на основі археологічних джерел; формувати у студентів систему теоретичних знань про: сутність археологічної науки, виникнення й етапи розвитку археологічної науки в Північному Приазов'ї, археологічні дослідження як основу здобуття історичної інформації через артефакти, зв'язок археології з іншими історичними дисциплінами; навчити працювати з археологічними джерелами та науковою літературою, термінологічно-понятійним апаратом, формувати вміння характеризувати загальні та регіональні археологічні процеси.

Змістові модулі:

4. Палеоліт, мезоліт і неоліт Північного Приазов'я.
5. Мідний та бронзовий віки Північного Приазов'я.
6. Ранній залізний вік, середньовічні степові археологічні культури та дослідження пам'яток українського козацтва XVI-XVII століть Північного Приазов'я.

Рекомендований семестр для вивчення: VII

Назва дисципліни: Соціально-економічний розвиток Приазов'я у II пол. XIX-на поч. XX ст.

Мета вивчення: сформувати у майбутніх фахівців-істориків знання про головні напрями та особливості соціально-економічного розвитку рідного краю, допомогти студентам скласти цілісне уявлення про місце Приазов'я у соціально-економічному житті Російської імперії означеного періоду.

Завдання: формування у студентів знань про основні етапи дослідження проблеми в історіографії; репрезентацію соціально-економічної історії Приазов'я другої половини XIX – початку XX ст. в джерелах; політико-правові засади ставлення уряду до різних категорій населення краю; особливості землеволодіння та землекористування, господарської діяльності у господарствах представників різних етносів краю; рівень розвитку промисловості і торгівлі краю, його напрями; ступінь реалізації загальнодержавних соціально-економічних перетворень 60-х років XIX –

початку ХХ ст. у суспільному житті та економіці Приазов'я; діяльність найбільш видатних громадських діячів та підприємців краю.

Змістові модулі:

1. Приазов'я другої половини ХІХ – початку ХХ ст. в історіографії та джерелах.
2. Соціальний розвиток та економічне життя Приазов'я у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

Назва дисципліни: Історична географія

Мета вивчення курсу: набуття ґрунтовних знань з історичної географією України, що допоможе студентам глибше зрозуміти сутність історичних явищ і процесів; з'ясувати ті процеси, які відбувалися на території України крізь призму географії; практичне оволодіння навичками використання картографічного матеріалу; формування логіки історичного мислення, навчання базовим методам пізнання і аналізу історичних процесів.

Завдання курсу: вивчати процес формування території сучасної Української держави за принципом історизму, об'єктивності та науковості; сформувати вміння роботи з географічними атласами, контурними картами, опрацьовувати відповідну джерельну базу; сприяти утворенню нового історичного мислення шляхом співставлення полярних точок зору і різних фактів; розвинути вміння аналізувати історичний матеріал, робити ґрунтовні висновки, використовуючи різні типи історичні джерела; навчити розрізняти історичний факт від історичного міфу, викривати стереотипи, упередженість, необ'єктивність; розвинути вміння робити виважені висновки та самостійні оцінки історичних подій, явищ; толерантно сприймати багатоетнічні, полікультурні явища світової історії.

Змістовні модулі:

1. Географічний фактор та етносоціальні й політичні процеси в Україні (з найдавніших часів до середини ХІV ст.)
  - Історична географія України стародавніх часів та в період Київської Русі (IV - ХІІ ст.).
  - Історична географія українських земель в ХІІ - I половині ХІV ст.
2. Змістовий модуль 2. Формування української території за часів козаччини. Географія Січей.
  - Історична географія України Литовсько-польської доби (II пол. ХІV - I пол. ХVІІ ст.).
  - Історична географія українських земель II пол. ХVІІ - ХVІІІ ст.
  - Історична географія Запорозької Січі (30-40 рр. ХVІ - кінець ХVІІІ ст.).
3. Змістовий модуль 3. Історична географія українських земель в ХІХ - на початку ХХІ ст.
  - Історична географія України ХІХ - початку ХХ ст.
  - Історична географія України в 20-80-ті рр. ХХ ст.

– Історична географія України в 90-ті рр. ХХ - на початку ХХІ ст.

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

Назва дисципліни: Історичні та соціологічні дослідження в науковій діяльності М. Грушевського

Мета курсу: дати студентам знання про наукову діяльність видатного українського історика М. Грушевського та висвітлення проблеми в українській історіографії.

Завдання курсу: вивчаючи наукові проблеми щодо початку наукової діяльності М. Грушевського; проаналізувати питання науково-педагогічної діяльності М. Грушевського у Львівському університеті; висвітлити питання щодо наукової публіцистики М. Грушевського початку ХХ ст.; розглянути діяльність М. Грушевського в НТШ та УНТ; проаналізувати наукову та публіцистичну діяльність М. Грушевського доби УЦР та його діяльність в еміграції; з'ясувати питання щодо останнього десятиліття наукової діяльності М. Грушевського.

Змістові модулі:

1. Початок наукової діяльності М. Грушевського. Львівська доба його життя.
2. Науково-організаційна та публіцистична діяльність М. Грушевського в 1913 – 1934 рр.

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

Назва дисципліни: Історія світових цивілізацій

Мета вивчення: ознайомлення студентів з поняттям «цивілізація» – надзвичайно глибоким, розмаїтим і багатоаспектним. Розглядання основні етапи формування світових цивілізацій, досягнення світової науки в дослідженні історії цивілізацій. Особлива увага приділяється проблемі між цивілізаційних відносин. Аналізуються різноманітні моделі світу, роль та місце України в цивілізаційних процесах. Звернути увагу на усвідомлення студентською молоддю важливості історичного пізнання, засвоєння основних подій, явищ, процесів, що формували світові цивілізації.

Завдання: формування у студентів системи знань про суспільно-політичні та соціально-економічні трансформації в історії цивілізацій, цивілізаційний поступ, міжцивілізаційні відносини з їх обумовленістю та конкретними наслідками; створення цілісної картини історичного шляху, що пройшло людство з давніх часів до початку ХХІ ст.; формування розуміння студентами місця України в історії цивілізацій; формування історичної свідомості, політичних, ідеологічних культурних переконань майбутніх спеціалістів-філологів.

Змістові модулі:

1. Стародавні цивілізації у світовій історії.
2. Середньовічна та індустріальна цивілізації.

3. Світові цивілізації постіндустріальної ери у XX – на початку XXI ст.

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

Назва дисципліни: Українська історіографія IX-XIX ст.

Мета курсу: засвоєння студентами системи знань про основні тенденції та напрямки розвитку української історіографії протягом XIX – XX ст.

Завдання курсу:

- вивчити теорію історичного процесу в Україні протягом XIX – XX ст.,
- з'ясувати основні напрямки розвитку історичної науки в Україні,
- дати знання про історіографічні джерела до української історіографії.

Змістові модулі:

1. Формування в Україні історії як науки (XIX ст.).
2. Українська історіографія на рубежі XIX – XX ст.
3. Ідейна боротьба в українській історіографії XX ст.

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

Назва дисципліни: Місіонерська діяльність ордену єзуїтів

Мета курсу: курсу полягає у вивченні місіонерської діяльності ордену єзуїтів, засвоєнні знань про виникнення, розвиток, занепад та реорганізацію Товариства Ісуса.

Завдання курсу: оволодіння міцними фактичними знаннями, засвоєння основних процесів, що відбувалися в ордені, термінологічної та хронологічної бази, а також здобуття вмінь для розвитку історичного мислення.

Змістові модулі:

1. Місіонерська діяльність Товариства Ісуса у світі
2. Місіонерська діяльність ордену єзуїтів у східнослов'янському регіоні

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

Назва дисципліни: Історична біографістика

Мета вивчення: на основі найновіших здобутків історіографії сформувати у майбутніх фахівців-істориків знання про методологію біографічних досліджень, допомогти студентам через конкретні приклади побачити тотожність та розбіжності поглядів на історичну особу в історичній та будь-якій суміжній науці, краще зрозуміти вчинки тієї чи іншої історичної особи, її погляди, їх зв'язок з соціокультурною атмосферою певної доби.

Завдання: формування у студентів знань про основні етапи розвитку історичної біографістики; сучасні тенденції біографічних досліджень;

міждисциплінарні зв'язки історичної біографістики; методику організації вивчення історичної особи на уроці історії в школі; види джерел, які використовує історична біографістика, методи роботи з ними.; місце біографічних досліджень у вітчизняній та зарубіжній історіографії; вплив герменевтики та психоаналізу на біографічні дослідження; методику ідентифікації історичної особи; роль допоміжних дисципліни у вивченні історичної особи.

Змістові модулі:

1. Історична біографістика, основні етапи розвитку.
2. Методики вивчення історичної особи.

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

Назва дисципліни: Екскурсійна робота

Мета курсу: ознайомити студентів з основами екскурсійної теорії, яка визначає сутність екскурсій, формулює закономірності і особливості екскурсій, а також ознайомлює з екскурсійною методикою, яка є сукупністю чітких правил і вимог, що висуваються до екскурсій як сума методичних прийомів підготовки та проведення екскурсій.

Завданнями курсу “Екскурсійна робота”, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни, є розкриття питань екскурсійної справи (теорії, методики та практики); визначення функцій, ознак та аспектів екскурсій, сутності і особливостей двох важливих елементів екскурсійного методу – показу та розповіді; визначення особливостей проведення різних видів екскурсій; розкриття диференційованого підходу до екскурсійного обслуговування.

Змістові модулі:

1. Екскурсознавство як наукова і навчально-практична дисципліна.
2. Методика та практика екскурсійної роботи.

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

Кафедра історичних дисциплін
ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ) РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 014.03 СЕРЕДНЯ ОСВІТА. ІСТОРІЯ

Назва дисципліни: Греки в Україні

Мета курсу: вивчення історичного розвитку грецьких громад на українських теренах в контексті проблеми збереження їх національно-культурної ідентичності.

Завдання курсу: з'ясувати базові поняття етнічна меншість, національна меншість, громада, діаспора; висвітлити процес формування грецьких осередків на території України; охарактеризувати етнокультурні, соціальні особливості грецьких громад Львова, Ніжина, Одеси, Приазов'я тощо; розкрити основні проблеми грецьких громад впродовж різних історичних періодів; вивчити історичний процес розвитку грецьких громад на теренах сучасної України.

Змістові модулі:

3. Греки на українських теренах за часів античної, середньовічної та нової доби.
4. Історія грецької громади Приазов'я. Греки в УРСР та в незалежній Україні.

Рекомендований семестр для вивчення: V

Назва дисципліни: Князь Д. Вишневецький в українській історіографії

Мета курсу: поглиблене вивчення проблем діяльності видатного представника української історії князя Д. Вишневецького на основі сучасних здобутків історіографії.

Завдання курсу: дослідити факти життя та діяльності видатного представника української історії князя Д. Вишневецького, історіографічні аспекти висвітлення постаті князя, роль Д. Вишневецького у формуванні козацтва, місце князя у боротьбі з татарами, проблеми зовнішньополітичної діяльності князя Д. Вишневецького, його діяльність у відносинах з Москвою, фольклорний образ князя Д. Вишневецького.

Змістові модулі:

3. Висвітлення постаті князя Д. Вишневецького в українській історіографії XIX – початку XX ст.
4. Дискусійні проблеми щодо постаті князя Д. Вишневецького в українській історіографії.

Рекомендований семестр для вивчення: V

Назва дисципліни: Історична інформатика

Основна мета курсу «Історична інформатика» полягає у вивченні можливостей застосування інформаційних методів в історичних дослідженнях. В результаті вивчення курсу у студентів повинні бути сформовані уявлення:

Основними завданнями є: освоїти особливості процесу інформатизації історичних досліджень; основні етапи комп'ютеризованого історичного дослідження; різноманітні типи і моделі даних, можливостях представлення інформації історичних джерел в машиночитаному вигляді; особливості текстової інформації і кількісних методах її аналізу; можливості і основні напрямлення використання технології баз даних в історичних дослідженнях; навички щодо оброблення даних історичних джерел методами математичної статистики; освоїти особливості оброблення графічної інформації; комплекс спеціалізованого і стандартного програмного забезпечення, яке використовується в роботі історика.

Змістові модулі:

1. Теоретико-методологічні проблеми історичної інформатики.
2. Комп'ютерний статистичний аналіз

Рекомендований семестр для вивчення: V

Назва дисципліни: Історична географія

Мета вивчення курсу: набуття ґрунтовних знань з історичної географією України, що допоможе студентам глибше зрозуміти сутність історичних явищ і процесів; з'ясувати ті процеси, які відбувалися на території України крізь призму географії; практичне оволодіння навичками використання картографічного матеріалу; формування логіки історичного мислення, навчання базовим методам пізнання і аналізу історичних процесів.

Завдання курсу: вивчати процес формування території сучасної Української держави за принципом історизму, об'єктивності та науковості; сформувати вміння роботи з географічними атласами, контурними картами, опрацьовувати відповідну джерельну базу; сприяти утворенню нового історичного мислення шляхом співставлення полярних точок зору і різних фактів; розвинути вміння аналізувати історичний матеріал, робити ґрунтовні висновки, використовуючи різні типи історичні джерела; навчити розрізняти історичний факт від історичного міфу, викривати стереотипи, упередженість, необ'єктивність; розвинути вміння робити виважені висновки та самостійні оцінки історичних подій, явищ; толерантно сприймати багатоетнічні, полікультурні явища світової історії.

Змістовні модулі:

4. Географічний фактор та етносоціальні й політичні процеси в Україні (з найдавніших часів до середини XIV ст.)
  - Історична географія України стародавніх часів та в період Київської Русі (IV - XII ст.).

- Історична географія українських земель в XII - I половині XIV ст.
- 5. Змістовий модуль 2. Формування української території за часів козаччини. Географія Січей.
  - Історична географія України Литовсько-польської доби (II пол. XIV - I пол. XVII ст.).
  - Історична географія українських земель II пол. XVII - XVIII ст.
  - Історична географія Запорозької Січі (30-40 рр. XVI - кінець XVIII ст.).
- 6. Змістовий модуль 3. Історична географія українських земель в XIX - на початку XXI ст.
  - Історична географія України XIX - початку XX ст.
  - Історична географія України в 20-80-ті рр. XX ст.
  - Історична географія України в 90-ті рр. XX - на початку XXI ст.

Рекомендований семестр для вивчення: V

Назва дисципліни: Спеціальні історичні дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни нормативного курсу “Спеціальні історичні дисципліни” є: ознайомити студентів з великою групою цих наук, та набуття практичних навичок аналізу історичних джерел під час лекцій та семінарських (практичних) занять.

Основними завданнями вивчення нормативного курсу “Спеціальні історичні дисципліни” є: освоїти дисципліни, які визначені програмою, а саме: історичну хронологію, геральдику, сфрагістику, палеографію, неографію, археографію, метрологію, історичну ономастику, нумізматику і боністику, генеалогію, археографію.

Змістові модулі:

1. Спеціальні історичні дисципліни: хронологія, метрологія, нумізматику, ономастика.
2. Спеціальні історичні дисципліни: геральдика, сфрагістика.
3. Дипломатика та фалеристика як спеціальні історичні дисципліни.
4. Історична палеографія.
5. Неографія та археографія як спеціальні історичні дисципліни.
6. Генеалогія та архівознавство як спеціальні історичні дисципліни.
7. Організаційні засад функціонування архівної галузі в Україні.

Рекомендований семестр для вивчення: V

Назва дисципліни: . Методика викладання історії в школі

Мета вивчення курсу: засвоєння методики діяльності шкільного вчителя на основі комплексу прийомів і методів навчання, підготовка майбутнього вчителя до практичної роботи.

Завдання курсу: засвоєння знань про методику викладання історії у школі як науку та основні етапи її становлення й розвитку; вивчення структури, змісту та особливостей різних курсів історії в школі; оволодіння

вміннями підготовки до уроку; засвоєння форм та методів навчання історії; вивчення способів формування особистості учня на уроках історії.

Змістові модулі:

4. Методика викладання та заняття з історії в школі
5. Методи викладання історії в школі.
6. Формування особистості на заняттях з історії.

Рекомендований семестр для вивчення: V

Назва дисципліни: Україна у Другій світовій війні

Мета курсу: поглиблене вивчення та осмислення подій Другої світової війни в Україні з точки зору сучасного бачення історичного процесу.

Завдання курсу: вивчаючи наукові проблеми історії України доби Другої світової війни, формувати у студентів історичну пам'ять, національну свідомість; з'ясувати дискусійні питання щодо подій Другої світової війни в Україні; розглянути висвітлення наукових проблем спецкурсу в історіографії; сприяти подоланню у свідомості студентів стійких міфологем та ідеологем радянської доби щодо оцінок історії України доби Другої світової війни; з'ясувати історичні уроки Другої світової війни для сучасного суспільного життя України, здійснювати патріотичне виховання на гуманістичних засадах.

Змістові модулі:

3. Україна в перші роки Другої світової та німецько-радянської війн
4. Битва за Україну

Рекомендований семестр для вивчення: VI

Назва дисципліни: Історичні та соціологічні дослідження в науковій діяльності М. Грушевського

Мета курсу: дати студентам знання про наукову діяльність видатного українського історика М. Грушевського та висвітлення проблеми в українській історіографії.

Завдання курсу: вивчаючи наукові проблеми щодо початку наукової діяльності М. Грушевського; проаналізувати питання науково-педагогічної діяльності М. Грушевського у Львівському університеті; висвітлити питання щодо наукової публіцистики М. Грушевського початку ХХ ст.; розглянути діяльність М. Грушевського в НТШ та УНТ; проаналізувати наукову та публіцистичну діяльність М. Грушевського доби УЦР та його діяльність в еміграції; з'ясувати питання щодо останнього десятиліття наукової діяльності М. Грушевського.

Змістові модулі:

3. Початок наукової діяльності М. Грушевського. Львівська доба його життя.
4. Науково-організаційна та публіцистична діяльність М. Грушевського в 1913 – 1934 рр.

Рекомендований семестр для вивчення: VI

Назва дисципліни: Сімейна педагогіка і родинне виховання

Мета вивчення курсу: розвиток у студентів професійного інтересу до питань та проблем виховання дитини в сім'ї, усвідомлення важливості та необхідності для формування особистості дитини повноцінної родини, вивчення психолого-педагогічних основ сімейного виховання, тенденцій виховання дитини у сім'ї, місця та ролі сімейного вихователя у виховному полі сім'ї та формування вмінь організовувати освітньо-виховну діяльність з дитиною на основі особистісно-орієнтованої моделі взаємодії з нею.

Завдання курсу: поглибити професійні знання студентів про педагогіку сімейного виховання як наукову галузь педагогічної науки; навчити студентів визначати місце індивідуального виховання в сім'ї в сучасній освітній системі, розуміти його специфічні особливості; формування вміння аналізувати та оцінювати виховний потенціал сім'ї, діагностувати психолого-педагогічні основи сімейного виховання; формувати вміння розробляти власні технології індивідуального виховання на основі знань про психолого-педагогічні особливості дітей шкільного віку; формувати вміння реалізовувати індивідуально-персоналізовану модель педагогічної взаємодії з батьками з метою цілісного педагогічного впливу на дитину.

Змістові модулі:

1. Характеристика сучасної сім'я, її функції в суспільстві. Типи сімей.
2. Виховний потенціал сім'ї.
3. Психолого-педагогічні основи сімейного виховання.
4. Засоби, форми, методи виховання дітей.
5. Особливості взаємовідносин з різними віковими групами дітей, підлітків, молоді.
6. Сімейні будинки, дитячі садки.
7. Сімейне законодавство про організацію приватних дошкільних закладів.

Рекомендований семестр для вивчення: VI

Назва дисципліни: Соціальна педагогіка

Мета курсу: полягає в розкритті теоретичних основ соціальної педагогіки як науки та обґрунтуванні змісту провідних напрямів професійної соціально-педагогічної діяльності з представниками різних соціальних груп

Завдання курсу: знання сутності соціальної педагогіки як науки; принципів та методів соціально педагогічної діяльності; особливостей соціалізації особистості в різних мікросоціумах; попередження негативного впливу факторів соціального середовища на особистість

Змістові модулі:

3. Соціальна педагогіка як наука.
4. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності.
5. Соціальна підтримка дітей та молоді з особливостями психофізичного розвитку.
6. Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації.
7. Соціально-педагогічна робота в територіальній громаді.

Рекомендований семестр для вивчення: VI

Назва дисципліни: Міське самоврядування Маріуполя (1790-1917 рр.)

Мета курсу: вивчення курсу: усвідомлення студентською молоддю важливості історичного пізнання, засвоєння основних подій, явищ, процесів, що формують образ міського самоврядування Маріуполя в імперську добу.

Завдання курсу: формування у студентів сучасних наукових знань про становлення і розвиток місцевого самоврядування як форми управління суспільним життям у містах, заснованої на принципах розвитку самоорганізації міського населення у імперську добу на прикладі Маріуполя; виробка навичок історіографічного аналізу наукової літератури та публіцистики про міське самоврядування; закріплення вмінь роботи з опублікованими та архівними історичними джерелами; забезпечення використання отриманих у ході вивчення спецкурсу знань в процесі викладання історичних дисциплін.

Змістові модулі:

3. Міське самоврядування Маріуполя як наукова проблема.
4. Практика Маріупольського громадського управління.

Рекомендований семестр для вивчення: VI

Назва дисципліни: Повсякдення греків Північного Приазов'я в джерелах

Мета курсу: здобуття студентами базових знань з повсякденного життя греків Приазов'я кінця XVIII – початку XX ст. на основі аналізу джерел.

Завдання курсу: формування цілісного уявлення про науководослідницький процес; проаналізувати напрямки наукової розробки теми щодо вивчення комплексу джерел з повсякденного життя греків Північного Приазов'я; класифікувати джерела з повсякденного життя грецького населення Північного Приазов'я; проаналізувати актові джерела, класифікувати їх за видовою ознакою, зробити формулярний аналіз та охарактеризувати їх інформативний потенціал для дослідження повсякденного життя грецького населення Північного Приазов'я; визначити інформативні можливості діловодних джерел для дослідження повсякденного життя грецького населення Північного Приазов'я; на основі джерелознавчого аналізу статистичних матеріалів розкрити зміст та проаналізувати інформативний потенціал цього виду джерел; дослідити специфіку матеріалів періодичної преси, з'ясувати ступінь їхньої достовірності, репрезентативності та гносеологічну цінність для дослідження повсякденного життя грецького населення Північного Приазов'я; проаналізувати комплекс джерел особового походження, охарактеризувати їх значення та цінність для дослідження повсякденного життя грецького населення Північного Приазов'я; класифікувати усні джерела, дослідити їх гносеологічну цінність та виявити

інформативний потенціал; визначити ступінь репрезентативності актуалізованої джерельної бази в цілому.

Змістові модулі:

3. Теоретико-методологічні засади дослідження повсякденного життя. Актові та діловодні матеріали як інформативні джерела з повсякденності грецького населення Приазов'я.
4. Статистичні матеріали та періодична преса в системі джерел до повсякденності греків Приазов'я. Повсякденне життя грецького населення в матеріалах особового походження та усних джерелах.

Рекомендований семестр для вивчення: VI

Назва дисципліни: Історія країн Латинської Америки

Мета курсу: полягає у вивченні політичної та соціально-економічної історії країн Латинської Америки початку XX – початку XXI ст., історії розвитку національних держав в регіоні, засвоєнні знань про створення специфічних форм політичних відносин, станової структури, державної організації, ідеологічного і політичного життя.

Завдання курсу: оволодіння твердими фактичними знаннями, засвоєння основних процесів, що відбувалися в регіоні, висвітлення проблем розвитку країн регіону, виявлення закономірностей в їх політичному генезисі, вивчення термінологічної та хронологічної бази.

Змістові модулі:

4. Особливості розвитку країн Латинської Америки у новітній час. Бразилія у новітній час
5. Країни Південної Америки у новітній час
6. Країни Центральної Америки у новітній час

Рекомендований семестр для вивчення: VII

Назва дисципліни: Сучасні археологічні дослідження в Україні

Мета курсу: забезпечення закріплення студентами базової системи археологічних термінів і понять та їх зв'язок з іншими навчальними дисциплінами; формування у слухачів концепції приазовської регіональної археології як інтегральної частини національної археології та праісторії України.

Завдання курсу: дослідити археологію Північного Приазов'я як систему знань про найдавніше минуле на основі археологічних джерел; формувати у студентів систему теоретичних знань про: сутність археологічної науки, виникнення й етапи розвитку археологічної науки в Північному Приазов'ї, археологічні дослідження як основу здобуття історичної інформації через артефакти, зв'язок археології з іншими історичними дисциплінами; навчити працювати з археологічними джерелами та науковою літературою,

термінологічно-понятійним апаратом, формувати вміння характеризувати загальні та регіональні археологічні процеси.

Змістові модулі:

7. Палеоліт, мезоліт і неоліт Північного Приазов'я.
8. Мідний та бронзовий віки Північного Приазов'я.
9. Ранній залізний вік, середньовічні степові археологічні культури та дослідження пам'яток українського козацтва XVI-XVII століть Північного Приазов'я.

Рекомендований семестр для вивчення: VII

Назва дисципліни: Історія країн Центральної та Південно-Східної Європи

Мета: на основі здобутків сучасної історіографії сформувати у майбутніх фахівців-істориків знання про головні етапи та події в історії народів Центральної та Південно-Східної Європи в конкретному часовому просторі (від доби середньовіччя до початку XX ст.).

Завдання: розглянути

- соціально-економічні, політичні, культурні та інтелектуальні процеси в регіоні;
- основні етапи, труднощі та здобутки в процесі державотворення та подальшого розвитку південних та західних слов'ян, інших народів регіону;
- зовнішні впливи на народи регіону, їх держави;
- специфіку історії регіону, його місце в європейській цивілізації;

Змістові модулі:

5. Етнічні і державотворчі процеси у Центральній та Південно-Східній Європі (V – X ст.)
6. Піднесення і занепад середньовічних слов'янських держав (XI – XV ст.)
7. Західні та південні слов'яни у ранній Новий час (XVI – XVIII ст.)
8. Процеси національного відродження та утворення незалежних держав у західних та південних слов'ян (кінець XVIII – початок XX ст.)

Рекомендований семестр для вивчення: VII

Назва дисципліни: Торгівельна діяльність грецьких купців України середини XVII – XIX ст.

Мета курсу: усвідомлення студентською молоддю важливості історичного пізнання, з'ясування напрямів, характеру та принципів торгівельно-комерційної діяльності греків-купців у місцях їх компактного проживання в Україні, висвітлення основних аспектів економічного та суспільного розвитку грецьких торгівельних осередків Ніжина, Одеси та Маріуполя, виявлення їх регіональних та історичних особливостей.

Завдання курсу: формування у студентів сучасних наукових знань про торгівельно-економічну активність греків на українських теренах; виробка навичок історіографічного аналізу наукової літератури та публіцистики про передумови та специфіку формування грецького купецтва на українських землях; вироблення вмінь роботи з опублікованими та архівними історичними джерелами. забезпечення використання отриманих у ході вивчення спецкурсу знань в процесі викладання історичних дисциплін.

Змістові модулі:

4. Торговельно-комерційна діяльність греків-купців в Україні (середина XVII-XIX ст.) як наукова проблема.
5. Торговельна діяльність греків на українських землях (середина XVII-XIX ст.).
6. Торговельної активності грецьких купців Північного Приазов'я.

Рекомендований семестр для вивчення: VII

***Назва дисципліни:* Українська історіографія IX-XIX ст.**

Мета курсу: засвоєння студентами системи знань про основні тенденції та напрямки розвитку української історіографії протягом XIX – XX ст.

Завдання курсу:

- вивчити теорію історичного процесу в Україні протягом XIX – XX ст.,
- з'ясувати основні напрямки розвитку історичної науки в Україні,
- дати знання про історіографічні джерела до української історіографії.

Змістові модулі:

4. Формування в Україні історії як науки (XIX ст.).
5. Українська історіографія на рубежі XIX – XX ст.
6. Ідейна боротьба в українській історіографії XX ст.

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

***Назва дисципліни:* Місіонерська діяльність ордену єзуїтів**

Мета курсу: курсу полягає у вивченні місіонерської діяльності ордену єзуїтів, засвоєнні знань про виникнення, розвиток, занепад та реорганізацію Товариства Ісуса.

Завдання курсу: оволодіння міцними фактичними знаннями, засвоєння основних процесів, що відбувалися в ордені, термінологічної та хронологічної бази, а також здобуття вмінь для розвитку історичного мислення.

Змістові модулі:

3. Місіонерська діяльність Товариства Ісуса у світі
4. Місіонерська діяльність ордену єзуїтів у східнослов'янському регіоні

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

Назва дисципліни: Історична біографістика

Мета вивчення: на основі найновіших здобутків історіографії сформувати у майбутніх фахівців-істориків знання про методологію біографічних досліджень, допомогти студентам через конкретні приклади побачити тотожність та розбіжності поглядів на історичну особу в історичній та будь-якій суміжній науці, краще зрозуміти вчинки тієї чи іншої історичної особи, її погляди, їх зв'язок з соціокультурною атмосферою певної доби.

Завдання: формування у студентів знань про основні етапи розвитку історичної біографістики; сучасні тенденції біографічних досліджень; міждисциплінарні зв'язки історичної біографістики; методик організації вивчення історичної особи на уроці історії в школі; види джерел, які використовує історична біографістика, методи роботи з ними.; місце біографічних досліджень у вітчизняній та зарубіжній історіографії; вплив герменевтики та психоаналізу на біографічні дослідження; методик ідентифікації історичної особи; роль допоміжних дисципліни у вивченні історичної особи.

Змістові модулі:

1. Історична біографістика, основні етапи розвитку.
2. Методики вивчення історичної особи.

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

Назва дисципліни: Основи етнодемографії

Метою курсу є вивчення закономірностей і особливостей відтворення етносів методами демографії.

Завдання: ознайомлення студентів з елементами загальної демографії, зокрема з методами демографічного дослідження, демографічними показниками, головними характеристиками відтворення населення, головними етапами вивчення демографічної проблематики, джерельною базою етнодемографії; освоєння теоретичних знань щодо різних підходів у визначенні етнічного складу населення, етнічних аспектів демографічних подій та головних рис етнодемографічних процесів в різних країнах світу.

Змістові модулі:

3. Вступ до етнодемографії.
4. Етнодемографічні процеси і структури.

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

Назва дисципліни: Соціально-економічний розвиток Приазов'я у II пол. XIX-на поч. XX ст.

Мета вивчення: сформувати у майбутніх фахівців-істориків знання про головні напрями та особливості соціально-економічного розвитку рідного краю, допомогти студентам скласти цілісне уявлення про місце Приазов'я у соціально-економічному житті Російської імперії означеного періоду.

Завдання: формування у студентів знань про основні етапи дослідження проблеми в історіографії; репрезентацію соціально-економічної історії Приазов'я другої половини XIX – початку XX ст. в джерелах; політико-правові засади ставлення уряду до різних категорій населення краю; особливості землеволодіння та землекористування, господарської діяльності у господарствах представників різних етносів краю; рівень розвитку промисловості і торгівлі краю, його напрями; ступінь реалізації загальнодержавних соціально-економічних перетворень 60-х років XIX – початку XX ст. у суспільному житті та економіці Приазов'я; діяльність найбільш видатних громадських діячів та підприємців краю.

Змістові модулі:

3. Приазов'я другої половини XIX – початку XX ст. в історіографії та джерелах.
4. Соціальний розвиток та економічне життя Приазов'я у другій половині XIX – на початку XX ст.

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

***Назва дисципліни:* Національно-визвольна війна середини XVII – XIX ст. в українській історіографії**

Мета курсу: поглиблене вивчення проблем історії Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. і становлення Гетьманщини на основі сучасних здобутків історіографії.

Завдання курсу: вивчити історіографію історії Національно-визвольної війни українського народу, перодизацію історії Національно-визвольної війни українського народу на основні події, особливості внутрішньої та зовнішньої політики козацької держави у 1648 – 1654 рр., умови та історичні оцінки міждержавних угод Війська Запорізького, роль гетьманів Б.Хмельницького та І.Виговського у процесі державотворення в Україні.

Змістові модулі:

8. Висвітлення питань Національно-визвольної війни і становлення козацької держави в українській історіографії XIX – початку XXI ст.
9. Дискусійні проблеми історії Національно-визвольної війни і становлення козацької держави в українській історіографії.

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

***Назва дисципліни:* Формування громадянських компетентностей в освітньому процесі**

Мета курсу: практичне знайомство з інструментарієм для формування ключових громадянських і соціальних компетентностей в освітньому процесі на рівні базової школи на засадах загальношкільного підходу; а також на рівні вищої школи під час позанавчальної діяльності для розбудови демократичного, безпечного, інклюзивного і якісного освітнього середовища.

Курс побудований на матеріалах Ради Європи та результатах інноваційного освітнього проекту всеукраїнського рівня «Формування та оцінювання громадянських компетентностей в освітньому процесі на рівні базової середньої освіти», що реалізується Міністерством освіти і науки України та Європейський центр ім. Вергеланда.

Рекомендований семестр для вивчення: VIII

Назва дисципліни: Історія світових цивілізацій

Мета вивчення: ознайомлення студентів з поняттям «цивілізація» – надзвичайно глибоким, розмаїтим і багатоаспектним. Розглядання основні етапи формування світових цивілізацій, досягнення світової науки в дослідженні історії цивілізацій. Особлива увага приділяється проблемі між цивілізаційних відносин. Аналізуються різноманітні моделі світу, роль та місце України в цивілізаційних процесах. Звернути увагу на усвідомлення студентською молоддю важливості історичного пізнання, засвоєння основних подій, явищ, процесів, що формували світові цивілізації.

Завдання: формування у студентів системи знань про суспільно-політичні та соціально-економічні трансформації в історії цивілізацій, цивілізаційний поступ, міжцивілізаційні відносини з їх обумовленістю та конкретними наслідками; створення цілісної картини історичного шляху, що пройшло людство з давніх часів до початку XXI ст.; формування розуміння студентами місця України в історії цивілізацій; формування історичної свідомості, політичних, ідеологічних культурних переконань майбутніх спеціалістів-філологів.

Змістові модулі:

4. Стародавні цивілізації у світовій історії.
5. Середньовічна та індустріальна цивілізації.
6. Світові цивілізації постіндустріальної ери у XX – на початку XXI ст.

Рекомендований семестр для вивчення: VIII